

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ
ОДЛУКА
Представка број 18428/10
Јелена КРСТИЋ
против Србије

Европски суд за људска права (Друго одељење), 17. септембра 2013. године у саставу:

Guido Raimondi, *председник*,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Nebojša Vučinić,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *судије*,

и Stanley Naismith, секретар Одељења,

у вези са горе наведеном представком поднетом 15. марта 2010. године,

у вези са запажањима која је поднела Тужена држава и запажањима која је подносиатељка представке поднела у одговору,

после већања, доноси следећу одлуку:

ЧИЊЕНИЦЕ

1. Подносиатељка представке, гђа Јелена Крстић, је држављанка Србије рођена 1948. године и живи у Београду. Пред Судом ју ју заступао г. Р. Субашић, адвокат из истог града.
2. Владу Србије (у даљем тексту: “Влада”) заступао је њен заступник г. С. Царић.

А. Околности предмета

3. Чињенице предмета, како су их странке изнеле, могу се представити на следећи начин.
4. Општински суд у Нишу је 25. априла 2007. године утврдио да је подносиатељка представке крива за злоупотребу службеног положаја и фалсификовање службене исправе и казнио је условном осудом затвора на три године.
5. У року од петнаест дана од датума пријема ове пресуде, 14. јуна 2007. године, подносиатељка представке је лично и у складу са роком уложила жалбу Окружном суду у Нишу. Ова жалба тичала се законског основа утврђеног чланом 367. Законика о кривичном поступку (видети став 21. у даљем тексту), али није садржала образложење. Подносиатељка представке је, међутим, навела да ће детаљно образложење накнадно доставити пошто је била болесна и није могла да раније ангажује адвоката.
6. Поднесак са тим образложењем је 11. јула 2007. године поднет Окружном суду. Потписао га је новоангажовани адвокат подносиатељке представке и позвао се на законски основ на који се подносиатељка представке позвала у својој жалби, али се посебно фокусирао на чињенична питања.
7. Окружни суд је 26. марта 2008. године прихватио жалбу коју је уложио Општински јавни тужилац и тиме, изменио казну подносиатељки представке на извршну казну затвора од осам месеци, посебно нагласивши претходне вишеструке осуде подносиатељке представке за слична кривична дела. Првобитна жалба подносиатељке представке од 14. јуна 2007. године разматрана је сходно члану 380. став 1. Законика о кривичном поступку (видети став 23. у даљем тексту), али је на крају одбијена као

- неоснована. Поднесак од 11. јула 2007. године сматран је посебном жалбом коју је поднео бранилац подносиољке представке, и он је одбачен као неблаговремен.
8. Врховни суд је 18. септембра 2008. године одбио даљи захтев подносиољке представке за испитивање законитости правоснажне пресуде, одбијајући, између осталог, притужбу подносиољке представке због непрописног одбијања Окружног суда да разматра поднесак њеног браниоца од 11. јула 2007. године.
 9. Подносиољка представке је у мају 2008. године поднела жалбу Уставном суду. Она се уопштено жалила на правичност поступка, исход кривичног поступка против ње, и одбијање Окружног суда да разматра аргументе садржане у поднеску од 11. јула 2007. године. Подносиољка представке је у закључку затражила да се одлука Окружног суда укине и покрене нови поступак, као и да се у међувремену обустави извршење одређене кривичне казне. Подносиољка представке међутим није никада тражила накнаду претрпљене штете.
 10. Уставни суд је 22. децембра 2009. године пресудио да је дошло до повреде права подносиољке представке на правично суђење чиме је прекршен члан 32. став 1. Устава (видети став 13. у даљем тексту). Преостали део уставне жалбе је одбијен. У образложењу, Уставни суд је утврдио, између осталог, да је одлуком Окружног суда од 26. марта 2008. године погрешно протумачена природа поднеска од 11. јула 2007. године. Он је заправо требало да буде усвојен онакав какав је, односно као образложење раније поднете жалбе коју је подносиољка поднела лично. Уставни суд је истовремено, међутим, пресудио да је осуда подносиољке представке основана, да је поступак углавном био правичан и да су и саме релевантне чињеничне околности разјашњене у фази истраге, као и касније током главног претреса. Међутим, није било повреде права подносиољке представке на жалбу или други правни лек, у оквиру значења члана 36. став 2. Устава (види став 14. у даљем тексту). Конкретно, Окружни суд ипак није занемарио жалбу подносиољке представке, пошто ју је разматрао у складу са чланом 380. став 1. Законика о кривичном поступку (видети став 23. у даљем тексту). Најзад, Уставни суд је одбацио захтев подносиољке представке да се извршење кривичне казне која јој је одређена обустави.
 11. Подносиољка представке је примила одлуку Уставног суда 22. фебруара 2010. године.
 12. У међувремену, пошто је принудно одведена у Казнено-поправни завод у Пожаревцу, подносиољка представке је наводно покушала да изврши самоубиство. Коначно је ипак одслужила целу казну коју су судови одредили. Подносиољка представке се такође жалила разним инстанцама због премештања у Завод у Пожаревцу.

Б. Релевантно домаће право и пракса

1. *Устав Републике Србије (објављен у “Службеном гласнику Републике Србије” – “Сл. гласник РС”, број 98/06)*

13. Члан 32. став 1. прописује да “[с]вако лице има право на ... [правично суђење пред] ... судом ... [приликом утврђивања] ... било каквих кривичних пријава против њега”.
14. Члан 36. став 2. прописује да “свако има право на жалбу или други правни лек против одлуке која се тиче утврђивања његових права, обавеза или законитих интереса”.
15. Члан 170. прописује да се “уставна жалба може поднети против појединачних одлука или радњи државних органа или организација које извршавају поверена јавна овлашћења којима се повређују или поричу мањинска права и слободе зајемчене

Уставом, ако су друга правна средства за њихову заштиту већ исцрпљена или нису предвиђена.”

2. Закон о Уставном суду (објављен у “Сл. гласнику РС”, број 109/07)

16. Релевантне одредбе овог Закона гласе како следи:

Члан 7. став 1.

Одлуке Уставног суда су коначне, извршне и општеобавезујуће.

Члан 82. став 1.

Уставна жалба може се изјавити против појединачног акта или радње државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства или је законом искључено право на њихову судску заштиту.

Уставна жалба може се изјавити и ако нису исцрпљена правна средства, у случају када је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року.

Члан 84. став 1.

Уставну жалбу може изјавити свако лице које сматра да му је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом.

Члан 89. ст. 2 и 3,

Кад Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом, односно радњом, повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року.

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба је правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом.

3. Законик о кривичном поступку (објављен у “Службеном листу Савезне Републике Југославије, бр. 70/01 и 68/02, као и у “Сл. гласнику РС”, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 46/06 и 49/07)

17. Чл. 184. и 185. став 1. прописују, између осталог, да странка која је пропустила да поднесе жалбу на време из “оправданих разлога” има право да поднесе захтев за повраћај у пређашње стање заједно са закаснелом жалбом. Прихватање овог првог од стране председника судског већа такође води до разматрања овог другог у другој инстанци. Захтев за повраћај у пређашње стање мора се поднети у року од осам дана од када разлози за неподношење жалбе престану да постоје. У сваком случају, такав захтев се не може подносити по истеку три месеца од протеча првобитног рока за подношење жалбе.

18. Члан 363. став 1. прописује да се жалба против пресуде донете у првом степену може уложити у року од петнаест дана од њеног пријема.

19. Члан 364. став 1. прописује, *између осталог*, да такву жалбу може уложити тужени као и његов бранилац.
20. Члан 366. став 2. прописује, *између осталог*, да када тужени лично уложи жалбу, али када њено образложење није достављено истовремено, суд позива туженог да жалбу допуни до одређеног рока. Ако он то не учини, жалбени суд и поред тога разматра његову жалбу осим ако се оспорена одлука не може идентификовати.
21. Члан 367. прописује да се жалба може уложити на основу: (а) битних повреда поступка; (б) погрешне примене материјалног права; (в) погрешно утврђених чињеница предмета; и (г) неког питања у вези са изреченом казном.
22. Члан 366. став 4. прописује, *између осталог*, да се у жалби могу навести нове чињенице и нови докази, али тужени мора да објасни зашто то није раније учињено.
23. Члан 380. став 1. прописује, *између осталог*, да жалбени суд разматра оспорену пресуду само у вези са примедбама изнетим у жалби. Он и поред тога увек разматра, на сопствену иницијативу, да ли су поштована одређена правила поступка, као и да ли је погрешно примењено релевантно материјално право на штету туженог.

ПРИТУЖБЕ

24. Подносиатељка представке се позвала на чл. 5. и 6. Конвенције, као и на члан 2. Протокола број 7. Она се у суштини, међутим, жалила због: (а) неправичности и исхода кривичног поступка; (б) одбијања Окружног суда да правилно оцени њену жалбу, како ју је допунила поднеском од 11. јула 2007. године; и (в) на крају, због пропуста Тужене државе да је на одговарајући начин позове ради одслужења казне, што је имало за последицу да је она принудно одведена у Завод у Пожаревцу.

ПРАВО

25. Као онај који правно квалификује чињенице сваког предмета пред њим (видети, на пример, *Akdeniz против Турске*, број 25165/94, став 88, 31. мај 2005. године), Суд сматра да притужбе подносиатељке представке, како су описане под (а), (б) и (в) у горњем тексту, треба разматрати према члану 6. став 1. Конвенције, члану 2. став 1. Протокола број 7, односно члану 5. став 1 (а) Конвенције.

Ове одредбе у релевантном делу гласе како следи:

Члан 5. став 1 (а) Конвенције

„1. Свако има право на слободу и безбедност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у следећим случајевима и у складу са законом прописаним поступком: (а) у случају законитог лишења слободе на основу пресуде надлежног суда.“

Члан 6. став 1. Конвенције

„Свако, током одлучивања ... окривичној оптужби против њега, има право на правичну ... расправу ... пред ...[а]... судом...“

Члан 2. Протокола број 7

„Свако ко је одлуком суда осуђен за кривично дело има право да његову осуду или казну преиспита виши суд. Остваривање овог права, укључујући и основе за његово коришћење, уређује се законом.“

A. Поднесци странака

26. Влада је остала при ставу да се подносиатељка представке не би могла сматрати „жртвом“ у смислу члана 34. Конвенције од тренутка када је Уставни суд донео одлуку у овом предмету. Она је такође пропустила да искористи правно средство прописано чланом 184. Законика о кривичном поступку (видети став 17. у горњем тексту).
27. Подносиатељка представке је остала при ставу да је њена представка у складу са релевантним захтевима допуштености. Такође, у вези са одлуком Уставног суда, она је тврдила да је он покушао да учини немогуће: утврди повреду њених права у вези са одбијањем поднеска њеног браниоца од 11. јула 2007. године и истовремено одлучи да је поступак у целини, и поред тога, био одговарајући. Све ово у ситуацији где фактичка питања постављена у наведеном поднеску никада нису разматрана по жалби.

Б. Оцена Суда

1. *У вези са општом правичношћу и исходом поступка покренутог против подносиатељке представке*
28. С обзиром на све материјале које поседује, и у оној мери у којој је надлежан да разматра наведене примедбе, Суд налази да су домаћи судови независно оценили све околности предмета и разних доказа које су странке извеле и дали адекватне разлоге за своје пресуде. Те пресуде су донете после контрадикторног поступка у ком је подносиатељка представке могла да представи своје ставове и законски основ који сматра неопходним, заједно са одговарајућим аргументима. Према томе, не може се рећи да поступак није испунио захтеве правичности према члану 6. став 1. Конвенције, посебно имајући у виду да је предмет подносиатељке представке разматран у три инстанце, као и пред Уставним судом који је после тога и сам утврдио, *између осталог*, да је осуда подносиатељке представке добро образложена, да је поступак уопштено био правичан и да су релевантне чињенице биле довољно разјашњене у првој инстанци (видети став 10. у горњем тексту; видети, такође, став 22. у горњем тексту у делу који се односи на члан 366. став 4. Законика о кривичном поступку који наводи да је заиста на првостепеним судовима да утврђују релевантне чињенице). Подносиатељка представке, са њене стране, свакако није понудила убедљиве аргументе супротно томе.
29. Произилази да је притужба, према томе, очигледно неоснована и да се мора одбацити у складу са чланом 35. ст. 3 (а) и 4 Конвенције. Најзад, подразумева се да задатак Суда није да поступа само као жалбени суд или, као што се некада наводи, као четворостепени суд, или, као у конкретном предмету, као петостепени суд у вези са одлукама које су донели домаћи судови (видети, међу многим другим ауторитетима, *Vidal против Белгије*, 22. април 1992. године, став 32., серија А број 235Б и *Edwards против Уједињеног Краљевства*, 16. децембар 1992. године, став 34., серија А број 247-Б).
2. *У вези са одбијањем Округног суда да разматра поднесак подносиатељке представке од 11. јула 2007. године*
30. Суд подсећа да одлука или мера у корист подносиоца представке није у начелу довољна да га лиши статуса „жртве“ уколико државни органи не признају, било

изричито или прећутно, а затим и омогуће одговарајуће и довољно обештећење, због кршења Конвенције и Протокола на које се жали (видети *Scordino против Италије (број 1)* [ВВ], број 36813/97, став 180. и 193, ЕЦХР 2006V, као и органи цитирани у њима; видети такође *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 77, 20. април 2010. године).

31. У вези са предметним случајем, констатовано је да је Уставни суд потврдио повреду коју подносиатељка представке наводи, иако не пре према члану 32. став 1. Устава него према члану 36. став 2. (видети ст. 10, 13. и 14. у горњем тексту). Он је посебно утврдио да је одлуком Окружног суда од 26. марта 2008. године погрешно протумачен поднесак од 11. јула 2007. године, уместо да буде прихваћен као образложење жалбе коју је уложила раније сама подносиатељка. Даље, Суд примећује да подносиатељка представке својом уставном жалбом није тражила никакву накнаду, због чега она није ни разматрана. Коначно, с обзиром на оправдани став Уставног суда да је да је спорни поступак био правичан, посматрано у целости (видети став 28. у горњем тексту), није се ни могло супротно томе наложити поновно суђење.
32. Произилази да је ова притужба некомпатибилна *ratione personae* са одредбама Конвенције у оквиру значења члана 35. став 3 (а) и да се мора одбацити у складу са чланом 35. став 4.
3. У вези са тврдњом подносиатељке представке да је незаконито одведена у Завод у Пожаревцу ради одслужења казне
33. Суд подсећа да се, према члану 35. став 1. Конвенције, он може бавити неком представком само пошто се исцрпе сва домаћа правна средства. Сврха члана 35. је да државама уговорницама пружи прилику да спрече или исправе наводне повреде пре него што се те повреде доставе Суду (види, на пример, *Mifsud против Француске* (одлука) [ВВ], број 57220/00, став 15., ЕЦХР 2002-VIII). Обавеза исцрпљења домаћих правних средстава захтева од подносиоца представке да нормално употреби правна средства која су делотворна, довољна и доступна у односу на његове притужбе према Конвенцији. Није неопходно да се заштита неког права из Конвенције изричито тражи у домаћем поступку под условом да је притужба поднета барем прећутно (види *Castells против Шпаније*, 23. април 1992. године, став 32, серија А број 236 и *Akdivar и други против Турске*, 16. септембар 1996. године, став 66, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1996-IV).
34. Ако се вратимо на овај предмет, Суд подсећа да је већ утврдио да би уставну жалбу, у начелу, требало сматрати делотворном у оквиру значења члана 35. став 1. Конвенције у вези са свим представкама против Србије почев од 7. августа 2008. године (видети *Vinčić и други против Србије*, бр. 44698/06 и друге, став 51, 1. децембар 2009. године). Он не види ниједан разлог да у конкретном случају у коме је представка поднета Суду 15. марта 2010. године, утврди другачије, при чему нема доказа у спису предмета који указује да је подносиатељка представке уопште поднела предметну притужбу Уставном суду.
35. С обзиром на горе наведено, и чак и под претпоставком да подносиатељка представке није имала на располагању ниједан други делотворан правни лек, Суд сматра да се овај део представке мора одбацити према члану 35. ст. 1. и 4. Конвенције због неисцрпљености уставне жалбе.

Из тих разлога, Суд једногласно

Проглашава представку недопуштеном.

Stanley Naismith
Секретар

Guido Raimondi
Председник